

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/453/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2613206899
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Krajčovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2613206899.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a členov senátu: JUDr. Andrea Dudášová a JUDr. Martin Holič, v právnej veci navrhovateľa: Intrum Justitia Slovakia, s.r.o., so sídlom Karadžičova 8, Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpeného advokátom: JUDr. Ján Šoltés, so sídlom Karadžičova 8, Bratislava, proti odporkyni: X. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. A. XXX, o zaplatenie 329,55 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Senica zo dňa 29. apríla 2014, č.k. 11C/149/2013-51 - v zamietajúcej časti, v časti náhrady trov konania a určenia neprijateľnej podmienky, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti a v časti o náhrade trov konania **p o t v r d z u j e .**

Odvolací súd **r u š í** rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, v ktorej súd určil, že zmluvná podmienka v Dodatku k Zmluve o pripojení zo dňa 31.05.2010 pod bodom 4 v časti „V prípade porušenia akejkoľvek povinnosti uvedenej v bode 1. písm. b/, v bode 2. alebo v bode 3. tohto Dodatku alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a/ až c/ Všeobecných podmienok, v dôsledku ktorej dôjde k následnému vypojeniu SIM karty zo strany Podniku, je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku" je ako neprijateľná podmienka **n e p l a t n á .**

Súd odporkyni náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 80,60 Eur, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 42,90 Eur od 12.09.2010 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 13,78 Eur od 12.08.2010 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 23,92 Eur od 12.07.2010 do zaplatenia a to v splátkach po 20,- Eur mesačne, splatných vždy do 15-teho dňa toho ktorého mesiaca, pod následkom straty výhody splátok, s účinnosťou od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšku súd žalobu zamietol. Tiež určil, že zmluvná podmienka v Dodatku k Zmluve o pripojení zo dňa 31.05.2010 pod bodom 4 v časti „V prípade porušenia akejkoľvek povinnosti uvedenej v bode 1. písm. b/, v bode 2. alebo v bode 3. tohto Dodatku alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a/ až c/ Všeobecných podmienok, v dôsledku ktorej dôjde k následnému vypojeniu SIM karty zo strany Podniku, je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku" je ako neprijateľná podmienka **n e p l a t n á .** O trovách konania rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 52 ods. 1, 3, 4, § 53 ods. 1, 4 a 5, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o pripojení 31.05.2010 vecne tým, že medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou prišlo dňa 31.05.2010 k platnému uzavretiu zmluvy o pripojení v zmysle § 43 zák. č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmluva“) a jej dodatku. Neoddeliteľnou súčasťou predmetnej zmluvy sú VP, ktoré do vyhlásenia rozsudku navrhovateľ do spisu nepredložil. Povinnosťou odporkyňi bolo okrem iného riadne uhrádzať cenu za poskytnuté služby. Na základe uzatvorenej zmluvy predchodca navrhovateľa poskytol odporkyňi SIM kartu, umožňujúcu využívanie telekomunikačných služieb poskytovaných predchodcom navrhovateľa, pridellil mu telefónne číslo a zároveň jej predal mobilný telefón zn. Samsung S5230 za zvýhodnenú akciovú cenu 1,- Eur. Z dodatku súd zistil, že podľa vety prvej bodu 4 v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany účastníka (najmä hociktorej povinnosti uvedenej v bode 1 písmeno b/ alebo v bode 2 alebo v bode 3 Dodatku alebo v článku 3 bod 3.6. Všeobecných podmienok alebo v článku 5 bod 5.2 písmeno a/ až c/ Všeobecných podmienok) a následného vypojenia SIM karty zo strany podniku, je účastník povinný uhradiť zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 Dodatku (v ktorej je uvedená suma 248,95 Eur. Odporkyňa sa zaviazala (okrem iného) po dobu 24 mesiacov užívať telekomunikačné služby poskytované navrhovateľom (konkrétne účastnícky program PODLA SEBA 1). Z faktúr: č. 7007853264 znejúcej na sumu 42,90 Eur, splatnej dňa 11.09.2010, č. 7006817553 znejúcej na sumu 13,78 Eur, splatnej dňa 11.08.2010 a č. 7005848329 znejúcej na sumu 23,92 Eur, splatnej dňa 11.07.2010 súd zistil, že predchodca navrhovateľa vyúčtoval odporkyňi cenu poskytnutých telekomunikačných služieb poskytnutých v období od 22.05.2010 do 21.08.2010 v celkovej sume 80,60 Eur, v súlade s uzatvorenou Zmluvou a dodatkom. Z faktúry č. 7107226065 zo dňa 22.07.2011, znejúcej na sumu 248,95 Eur, splatnej dňa 09.08.2011 súd zistil, že navrhovateľ vyúčtoval odporkyňi zmluvnú pokutu v sume 248,95 Eur podľa dodatku.

Z vykonaného dokazovania s poukazom na zhora uvedené súd dospel k záveru, že žaloba je dôvodná iba v časti o zaplatenie sumy 80,60 Eur s 9% ročným úrokom z omeškania od splatnosti jednotlivých faktúr za poskytnuté služby a nedôvodná v časti o zaplatenie sumy 248,95 Eur. Pretože finančná situácia odporkyňi nedovoľuje zaplatiť žalovanú sumu aj s príslušenstvom naraz, súd jej povolil túto splácať v splátkach vo výške 20,- Eur mesačne (takto bude zaplatená celá dlžná suma cca za 5. mesiacov, pričom by mala byť zaplatená najneskôr do troch rokov) a to pod následkom straty výhody splátok, t.j. nezaplatením čo len jednej zo splátok sa stane celý dlh, resp. jeho zvyšok splatným naraz.

Právnym posúdením veci súd dospel k záveru, že predmetná zmluva je v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ) spotrebiteľskou zmluvou, keď ide o zmluvu, ktorú uzatvoril navrhovateľ ako dodávateľ (predmetom jeho obchodnej činnosti je okrem iného aj poskytovanie telekomunikačných služieb) a odporkyňa ako spotrebiteľ, keď zmluvné podmienky boli pripravené vopred a odporkyňa nemala možnosť ovplyvniť ich obsah. Pokiaľ sa teda navrhovateľ domáhal zaplatenia zmluvnej pokuty vyplývajúcej zo Zmluvy o pripojení (jej dodatku), ktorá je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou a vzťahujú sa na ňu ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z ustanovenia § 544 Občianskeho zákonníka vyplýva, že účastníci si môžu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je povinný zaplatiť účastník pre prípad porušenia povinnosti plynúcich zo zmluvy. Zmluvná pokuta je ale zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, nemôže však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v § 3 Občianskeho zákonníka a teda nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Podstatným v tomto smere je, že takto dojednaná zmluvná pokuta zaväzovala odporkyňu k jej zaplateniu v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti a to aj v prípade, ak si účastník zmluvy plnil svoju povinnosť odoberať služby poskytované navrhovateľom, riadne platil ich úhradu až do doby krátko pred uplynutím doby viazanosti, pričom v prípade nezaplatenia poslednej úhrady mal povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu stále v plnej výške. V tomto smere navrhovateľ nerozlišoval medzi prípadmi, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti, alebo keď sa tak stane na začiatku doby viazanosti.

Pri posudzovaní (ne)prijateľnosti tejto podmienky uzatvorenia zmluvy (t.j. zmluvnej pokuty) súd dospel k záveru, že je to neprijateľná, neprimeraná sankcia, nakoľko dodávateľ pri ustanovení o zmluvnej pokute vôbec nerozlišuje, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvný vzťah (či na začiatku doby viazanosti alebo na jej

konci). Nie je možné preto akceptovať "dohodu" zmluvných (sporových) strán o zmluvnej pokute (bod 3 dodatku), ktorú súd vyhodnotil ako neprijateľnú podmienku. Súd preto uzavrel, že dohoda o zmluvnej pokute je neprijateľnou podmienkou, je táto dohoda podľa ust. § 53 ods. 4 OZ neplatná, a teda nie je možné priznať z nej akékoľvek nároky. Z uplatneného nároku na zaplatenie sumy 329,55 Eur, z toho suma 80,60 Eur predstavuje vyúčtovanie ceny poskytnutých telekomunikačných služieb v tejto časti súd žalobe vyhovel a nakoľko odporkyňa nezaplatila jednotlivé faktúry za poskytnuté služby v lehote ich splatnosti, dostala sa do omeškania a to nasledujúcim dňom po splatnosti tej ktorej faktúry. Súd priznal navrhovateľovi úroky z omeškania vo výške 9% ročne, ktoré sú uplatnené v súlade s nar. vlády č. 87/1995 Z.z., s účinnosťou od nasledujúceho dňa po splatnosti faktúry podľa návrhu navrhovateľa v splátkach vo výške 20,- Eur mesačne (takto bude zaplatená celá dlžná suma cca za 5. mesiacov, pričom by mala byť zaplatená najneskôr do troch rokov) a to pod následkom straty výhody splátok, t.j. nezaplatením čo len jednej zo splátok sa stane celý dlh, resp. jeho zvyšok splatným naraz a v časti 248,95 Eur predstavujúcej vyúčtovanú zmluvnú pokutu žalobu zamietol. S poukazom na ust. § 142 ods. 2 O.s.p. a čiastočný úspech účastníkov o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku výslovne len v zamietajúcej časti, v časti trov konania a určenia neprijateľnej podmienky, podal odvolanie navrhovateľ, ktorý žiadal rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmeniť tak, že zaviazá odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi zmluvnú pokutu vo výške 248,95 Eur a nahradiť mu trovy konania a trovy právneho zastúpenia, v časti určenia neprijateľnej podmienky žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a určiť, že predmetná zmluvná podmienka nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Podľa odvolateľa sú dané odvolacie dôvody v zmysle § 205 ods. 2 písm. b), f) O.s.p.

Namietal, že zmluvná pokuta dojednaná medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou bola dojednaná riadne a platne v súlade s ust. § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bola dojednaná písomne s uvedením výšky zmluvnej pokuty a dojednanie o zmluvnej pokute je dojednaním individuálnym a určitým. Vyplýva to z bodu 4 dodatku k zmluve o pripojení č. 911186640 zo dňa 31.05.2010. Zdôraznil, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva zákaz zjednania zmluvnej pokuty v spotrebiteľskej zmluve pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti spotrebiteľom. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím inštitútom upraveným zákonom a nárok na jej platenie vznikol z dôvodu neplnenia si zmluvných povinností odporkyňou, konkrétne neplatením dohodnutej ceny za poskytnuté využité služby a porušenie záväzku doby viazanosti. Navyše dojednanie o zmluvnej pokute s odporkyňou bolo dojednaním individuálnym a preto ani prípadná aplikácia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k dojednaniu zmluvnej pokuty neprichádza do úvahy. Zmluvné strany k dojednaniu o zmluvnej pokute dospeli na základe vzájomnej predzmluvnej komunikácie a zohľadnenia potrieb a preferencií odporkyne. ak by odporkyňa chcela, mohla uzavrieť zmluvu aj bez dojednania pokuty, teda mohla ovplyvniť obsah vo vzťahu k tejto zmluvnej podmienke. V prípade odporkyne, navrhovateľ vyhovel jej žiadosti o uzavretie zmluvy o pripojení s cenovými výhodami v podobe akciovej ceny mobilného zariadenia s benefitom v podobe poskytnutia prenosného kupónu Paušál pre blízkeho, čomu zodpovedal protizáväzok v podobe 24 mesačnej dohodnutej doby viazanosti užívať program služieb „Podľa SEBA 1“ zabezpečený zmluvnou pokutou. Preto je potrebné považovať dojednanie o zmluvnej pokute za individuálne. Navyše zmluvná pokuta nespôsobuje ani značnú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, odzrkadľuje výšku pokutou zabezpečovaných plnení poskytnutých pri vstupe do zmluvného vzťahu s právnym predchodcom navrhovateľa. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu nevyplýva povinnosť zaťažovať zmluvnou pokutou obe zmluvné strany pre prípad riadneho dojednania v zmluve, pričom v tejto súvislosti poukázal na záver vyjadrení v rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Obdo 4/99. Zmluvná pokuta plní aj funkciu paušalizovanej náhrady škody a právo na jej zaplatenie vznikne veriteľovi aj v prípade, že spotrebiteľ poruší svoju zmluvnú povinnosť aj za len posledný mesiac doby jeho viazanosti. Dojednanie o zmluvnej pokute chráni pred zneužívaním kúpy mobilného telefónu za akciovú cenu zo strany špekulatívnych zákazníkov, keď pri neexistencii zmluvnej pokuty za porušenie povinnosti zo strany zákazníka by podnik nemohol poskytnúť benefit v podobe zľavenej ceny mobilného telefónu, ale musel by mobilný telefón predávať za neakciovú plnú cenu. Ak má zmluvná pokuta plniť prevenčnú funkciu, jej výška musí byť zákonite vyššia ako je skutočná hodnota výhody, ktorú zákazník získava, v opačnom prípade by sa zákazníkovi neoplatilo záväzky plniť, nakoľko ich neplnením aj tak získava a nič nestráca. Postavenie odporkyne ako spotrebiteľa sa dojednaním zmluvnej pokuty nijako nezhoršilo, nakoľko nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty by navrhovateľovi nevznikol, ak by si odporkyňa a to bez ohľadu na to, či je alebo nie je spotrebiteľom plnil svoje povinnosti, ku ktorým sa zmluvne zaviazal riadne a včas. Odporkyňa

ako priemerný spotrebiteľ veľmi dobre vedela do akého zmluvného vzťahu vstupuje a za akých zmluvných podmienok. Dojednanie o zmluvnej pokute zodpovedá individuálnemu dojednaniu a teda je platné. Okrem toho odporkyňa mala možnosť uzavrieť dodatok k zmluve o pripojení bez doby viazanosti a bez benefitov samozrejme aj bez zmluvnej pokuty. Právny predchodca navrhovateľa mal totiž v ponuke viacero variant dojednaní o pripojení. Nezaplatenie ani len minimálnej ceny za poskytnuté služby pri záväzku doby viazanosti malo za následok vznik povinnosti odporkyňi zaplatiť navrhovateľovi dojednanú zmluvnú pokutu, ktorú v takomto prípade nie je možné označiť za neprimeranú pri náležitom a riadnom posúdení všetkých okolností, ktoré viedli právneho predchodcu navrhovateľa k vyúčtovaniu zmluvnej pokuty. Uplatnenú zmluvnú pokutu považuje vzhľadom na preukázané porušenie zmluvnej povinnosti odporkyňi za spravodlivú, primeranú a plniacu svoj účel. Tiež poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 9Co/31/2012 zo dňa 19.03.2013, ktorým bolo prekonané posudzovanie zmluvných pokút v spotrebiteľských zmluvách ako neprijateľných podmienok bez náležitého posudzovania všetkých súvisiacich okolností a osobitostí konkrétneho prípadu a so závermi tohto rozhodnutia sa v plnom rozsahu stotožňuje. V prípade, ak by sa aj odvolací súd stotožnil s právnymi názormi súdu prvého stupňa v zamietnutí nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty, vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z úradnej moci súdom prvého stupňa bolo nadbytočné. Dôvodom je skutočnosť, že navrhovateľ prevzal nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty od svojho právneho predchodcu zmluvnou o postúpení pohľadávok, preto neprichádza do úvahy, aby súd prvého stupňa vo výroku svojho rozhodnutia určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky. Vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky má význam iba za predpokladu, ak by túto zmluvnú podmienku bol dojednal priamo navrhovateľ a malo by to význam v tom smere, aby pre neho platil zákaz jej ďalšieho používania. Navrhol preto, aby odvolací súd v prípade úspechu mu priznal náhradu trov konania v sume 78,50 Eur a v odvolacom konaní 35,54 Eur, pričom túto náhradu trov konania špecifikoval.

Odporkyňa odvolanie proti rozsudku nepodala a nepodala ani písomné vyjadrenie k doručenému odvolaniu navrhovateľa.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. b), d), f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné plne priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je v napadnutej zamietajúcej časti vecne správny, nadbytočné je určenie neprijateľnej podmienky.

Už právoplatnou časťou preskúmaného rozsudku (§ 206 ods. 3 O.s.p.), prvostupňový súd zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi sumu vo výške 80,60 Eur, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 42,90 Eur od 12.09.2010 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 13,78 Eur od 12.08.2010 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 9% p.a. zo sumy 23,92 Eur od 12.07.2010 do zaplatenia.

Predmetom odvolacieho prieskumu tak zostala zamietajúca časť vo výške 248,95 Eur titulom zmluvnej pokuty, určenie neprijateľnej podmienky a náhrada trov konania.

Pretože odvolací súd preberá súdom prvého stupňa zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie navrhovateľom tvrdeného nároku, ktorý v potrebnom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatneného nároku, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci posúdenia napadnutej zamietajúcej časti zmluvnej pokuty, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ust. § 219 ods. 2 O.s.p., odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov prvostupňového súdu odchýliť a preto nemôže dať za pravdu odvolateľovi.

Slovenský právny poriadok upravoval postavenie a ochranu spotrebiteľa najskôr v zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorý bol účinný v období od 31.12.1992 do 30.06.2007. Dňom 01.07.2007 nadobudol účinnosť nový zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z.z., ktorý v ostatnom znení má v § 3 ods. 3 zakotvené, že každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. definoval spotrebiteľské zmluvy v ust. § 52 rozdielne v období od 01.04.2004 do 31.12.2007 a rozdielne v období od 01.01.2008. S účinnosťou od 01.01.2008 Občiansky zákonník v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Porovnajúc obsah účastníkmi uzavretej úverovej zmluvy s vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami je nesporné a prvostupňový súd v preskúmanom rozsudku správne uzavrel, že právny vzťah založený predmetnou zmluvou medzi právnym predchodcom navrhovateľa, ktorý pri uzatváraní a plnení zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej, resp. inej podnikateľskej činnosti ako dodávateľom v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a na druhej strane odporcom, ktorý pri uzatváraní a plnení predmetnej zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a bol teda spotrebiteľom zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, je spotrebiteľským vzťahom a predmetná úverová zmluva je zmluvou spotrebiteľskou. V dôsledku toho bolo na daný vzťah nevyhnutné aplikovať všetky ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy.

V zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). Ust. ods. 1 sa nevzťahuje podľa ods. 2 iba na predmet plnenia alebo cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Podľa ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V ods. 3 potom zákonodarca demonštratívne vymenúva ktoré ustanovenia uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú za neprijateľné podmienky. Medzi ne novelou Občianskeho zákonníka zák. č. 568/2007 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2008 bolo zakotvené písm. k), v zmysle ktorého za neprijateľnú podmienku sa považuje i ustanovenie, ktoré požaduje od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením tohto záväzku. Podľa ods. 5 cit. § 53 Občianskeho zákonníka v uvedenom znení, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka v uvedenom znení, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Toto ustanovenie je zachované v Občianskom zákonníku v nezmenenej podobe od účinnosti piatej hlavy o spotrebiteľských zmluvách. Ostatne citované ustanovenie je kogentné a zakotvuje zákaz, aby sa zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve odchyľili od Občianskeho zákonníka takým spôsobom, že je to v neprospech spotrebiteľa. V zmysle ods. 2 tohto ustanovenia v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa Smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá síce nie je pre členské štáty EÚ priamo záväzná, avšak predstavuje interpretačné pravidlo a ktorá už bola transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, v zmysle čl. 2 písm. a) nekalé podmienky znamenajú zmluvné podmienky definované v čl. 3.

Podľa čl. 3 bod 1 cit. smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vzniknutých na základe zmluvy k škode spotrebiteľa. Podľa bodu 2 podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty, podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu. Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz. Podľa bodu 3 príloha smernice obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.

V zmysle čl. 4 cit. smernice bez toho, aby boli dotknuté ust. čl. 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy, alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

Podľa čl. 6 bod 1 členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

Podľa čl. 7 bod 1 členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

Podľa prílohy tejto smernice bod 1. písm. e) medzi podmienky uvedené v čl. 3 ods. 3 okrem iných patrí i podmienka vyžadovať od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu.

Z obsahu zmluvy uzavretej medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou ako i z Dodatku zmluvy, z obsahu spisu a z právoplatnej časti rozsudku je zrejmé, že spoločnosť T- Mobile Slovensko, a.s., ako právny predchodca navrhovateľa a odporkyňa uzavreli dňa 31.05.2010 písomnú úverovú zmluvu (č.l. 4) o pripojení v zmysle § 43 zák. č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmluva“) a jej dodatku. Neoddeliteľnou súčasťou predmetnej zmluvy sú VP, ktoré do vyhlásenia rozsudku navrhovateľ do spisu nepredložil. Povinnosťou odporkyne bolo okrem iného riadne uhrádzať cenu za poskytnuté služby. Na základe uzatvorenej zmluvy predchodca navrhovateľa poskytol odporkyni SIM kartu, umožňujúcu využívanie telekomunikačných služieb poskytovaných predchodcom navrhovateľa, pridelil mu telefónne číslo a zároveň jej predal mobilný telefón zn. Samsung S5230 za zvýhodnenú akciovú cenu 1,- Eur.

Z obsahu zmluvy uzavretej medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou ako i z Dodatku zmluvy uzavretej v ten istý deň 31.05.2010 vyplýva, že podľa vety prvej bodu 4 v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany účastníka (najmä hociktorej povinnosti uvedenej v bode 1 písmeno b/ alebo v bode 2 alebo v bode 3 Dodatku alebo v článku 3 bod 3.6. Všeobecných podmienok alebo v článku 5 bod 5.2 písmeno a/ až c/ Všeobecných podmienok) a následného vypožitia SIM karty zo strany podniku, je účastník povinný uhradiť zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 Dodatku (v ktorej je uvedená suma 248,95 Eur). Odporkyňa sa zaviazala (okrem iného) po dobu 24 mesiacov užívať telekomunikačné služby poskytované navrhovateľom (konkrétne účastnícky program PODLA SEBA 1). Z faktúry č. 7107226065 zo dňa 22.07.2011, znejúcej na sumu 248,95 Eur, splatnej dňa 09.08.2011 súd zistil, že navrhovateľ vyúčtoval odporkyni zmluvnú pokutu v sume 248,95 Eur podľa dodatku.

Je zrejmé, že Zmluva i jej dodatok boli uzavreté v ten istý deň, z ich obsahu vyplýva, že text zmluvy i dodatku zmluvy bol vopred pripravený dodávateľom pre neurčitý počet budúcich spotrebiteľov, zmluva bola pripravená vopred v podobe predbežne formulovanej tzv. typovej, resp. štandardnej zmluvy, pričom do zmluvy sa dopisovali iba údaje individualizujúce spotrebiteľa a výška úveru. Odporca ako spotrebiteľ mal síce zrejme možnosť oboznámiť sa s dojednanými zmluvnými ustanoveniami pred podpisom zmluvy, ale nesporne nemohol ovplyvniť ich obsah. Zmluvné dojednania obsiahnuté v uvedených zmluvách preto s poukazom na cit. ust. § 53 ods. 2 OZ i čl. 3 bod 2 smernice, nemožno považovať za individuálne dojednané. Je nesporné, že odporca ako spotrebiteľ nemal žiadnu reálnu možnosť ovplyvniť obsah vopred dodávateľom navrhnutých a v predloženej zmluve fixne formulovaných dojednaní o zmluvnej pokute. Mohol iba zmluvu ako celok odmietnuť alebo ju prijať a podrobiť sa teda tak i dodávateľom nanútenému dojednaniu o zmluvnej pokute. Dôkazné bremeno preukázať, že dojednanie o zmluvnej pokute bolo individuálne dohodnuté pritom v zmysle cit. § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka (i čl. 3 bod 2 cit. Smernice 93/13/EHS), bolo na navrhovateľovi ako dodávateľovi. Navrhovateľ ale v konaní individuálne dojednanie zmluvnej pokuty nepreukázal, a preto bolo nevyhnutným v súlade s ust. § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka predmetnú zmluvnú podmienku nepovažovať za individuálne dojednanú.

Podstatným je, že v danej uzavretej spotrebiteľskej zmluve predmetná zmluvná podmienka o zmluvnej pokute bola navrhnutá vopred dodávateľom a i keď spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa s ňou pred podpisom zmluvy, nemohol a nebol schopný ovplyvniť podstatu tejto podmienky, resp. jej obsah a dosiahnuť dojednanie nižšej zmluvnej pokuty, príp. aby zmluvná pokuta bola dojednaná za iných podmienok, príp. aby nebola dojednaná vôbec, v tomto smere opačná argumentácia navrhovateľa o postupe pri dohodnutí zmluvnej pokuty preukázaná nebola.

S poukazom na vyššie uvedené, odvolací súd uzatvára, že predmetné zmluvné podmienky v podobe dojednaní o zmluvnej pokute rozhodne neboli individuálne dojednané.

Ako druhé odvolací súd skúmal, či došlo k značnej nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a tým k naplneniu ďalšieho znaku neprijateľnosti podmienok.

Je pravdou, že v zmysle čl. 4 Smernice 93/13/EHS bod 1 je potrebné nekalosť zmluvných podmienok hodnotiť so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí. Odvolací súd pritom nepopiera možnosť i v spotrebiteľskej zmluve dojednať zmluvnú pokutu ako sankciu za nesplnenie zmluvných povinností spotrebiteľa. Podstatným ale je, aby zmluvná pokuta dojednaná v spotrebiteľskej zmluve bola primeraná. Táto podmienka, ale v danom prípade i podľa názoru odvolacieho súdu zhodného s prvostupňovým, splnená nebola.

Obsahom dojednania o zmluvnej pokute je to, v prípade porušenia akejkoľvek povinnosti uvedenej v bode 1. písm. b/ , v bode 2. alebo v bode 3. tohto Dodatku alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a/ až c/ Všeobecných podmienok, v dôsledku ktorej dôjde k následnému vypojeniu SIM karty zo strany Podniku, je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku. Z takéhoto dojednania vyplýva, že právo na zmluvnú pokutu vzniká samotným porušením povinnosti, pričom nie je podmienené vykonaním žiadneho úkonu zo strany dodávateľa, napr. upozorením na omeškanie klienta, príp. výzvou na plnenie. V neposlednom rade je potrebné prihliadnuť tiež na to, že omeškanie dlžníka je priamo zo zákona sankcionované úrokom z omeškania podľa § 517 ods. 2 Obč. zákonníka, ktorý si v danom prípade navrhovateľ uplatnil a bol mu aj priznaný. Navrhovateľom požadované duplicitné sankcionovanie porušenia tej istej povinnosti možno teda považovať za neprimerané.

Odvolací súd dospel k záveru, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností odporcom ako spotrebiteľom, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto je neplatná.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd zhodne s prvostupňovým dospel k záveru, že zmluvné podmienky dojednané v spotrebiteľskej zmluve, vo všeobecných podmienkach tvoriacich neoddeliteľnú súčasť zmluvy, medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom v cit. časti bode 1. písm. b/ , v bode 2. alebo v bode 3. tohto Dodatku alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a/ až c/ Všeobecných podmienok, v dôsledku ktorej dôjde k následnému vypojeniu SIM karty zo strany Podniku, je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku 12 bod 12.12, spôsobujú z uvedených dôvodov značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a to v neprospech spotrebiteľa tým, že požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu (§ 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka) spojenú s nesplnením jeho záväzku, v dôsledku čoho ide o neprijateľné zmluvné podmienky (§ 53 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka), ktoré sú neplatné (53 ods. 5 Občianskeho zákonníka) a pre spotrebiteľa teda odporcu nie sú záväzné. Súd pritom v zmysle konštantnej judikatúry ESD i súdov SR musel posúdiť nekalú povahu sankcie obsiahnutej v spotrebiteľskej zmluve aj bez návrhu a zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou viazaný.

ESD v rozsudku vo veci C-618/10 zo dňa 14.06.2012 skonštatoval, že smernici odporuje španielska právna úprava, ktorá poskytuje vnútroštátnemu súdu v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej zmluvnej podmienky možnosť zmeniť obsah tejto podmienky. Súdny dvor vyslovil názor, že taká možnosť - ak by sa vnútroštátnemu súdu priznala - by mohla odstrániť odstrašujúci účinok pre dodávateľov spočívajúci v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia. Preto taká možnosť zaručuje menej účinnú ochranu spotrebiteľov než je ochrana, ktorá vyplýva z neuplatňovania týchto podmienok. Pokiaľ by totiž vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, predajcovia alebo dodávatelia by sa mohli pokúšať dotknuté podmienky používať s vedomím, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by súd zmeniť zmluvu tak, že by týmto spôsobom ostali ich záujmy zabezpečené. V dôsledku toho sú vnútroštátne súdy pri konštatovaní existencie nekalej zmluvnej podmienky povinné takúto podmienku iba neuplatniť, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, avšak nemôžu zmeniť jej obsah. Zmluva, do ktorej sa vložila zmluvná podmienka totiž musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek inej zmeny, okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva.

Z vyššie citovaného rozhodnutia ESD vyplýva nemožnosť vnútroštátneho súdu v spotrebiteľských veciach využiť tzv. moderačné právo upravené v § 545a Občianskeho zákonníka. Neprijateľná podmienka je neplatná ako celok (a preto nemožno súdom znižovať neplatne dojednanú zmluvnú pokutu, príp. meniť jej obsah tým, že bude akceptovaná iba v niektorých z dohodnutých prípadov porušenia zmluvy spotrebiteľom a z iných nie) v dôsledku čoho bolo možné uplatnenú zmluvnú pokutu ako celok navrhovateľovi ako dodávateľovi súdom iba nepriznať a nebolo možné ju priznať v moderovanej „primeranej výške“ príp. inak zmenenú.

S poukazom na vyššie uvedené, potom prvostupňový súd správne v preskúvanom rozsudku návrh navrhovateľa v časti, v ktorej si uplatnil nárok na zmluvnú pokutu, ako nedôvodný zamietol, odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa, v napadnutej zamietajúcej časti ako vo výroku vecne správny, s použitím ust. § 219 O.s.p. potvrdil.

Nadbytočné však bolo, keď prvostupňový súd zároveň s použitím ust. § 153 O.s.p. z úradnej povinnosti ex offo vo výroku rozsudku vyslovil, že predmetná zmluvná podmienka je neplatná z dôvodu neprijateľnosti. V predmetnom prípade navrhovateľ na základe zmluvy o postúpení pohľadávky prevzal od postúpca nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty z neprijateľnej zmluvnej podmienky. Vzhľadom na tú skutočnosť, že sa jedná o pohľadávku, ktorá bola prevzatá zmluvou o postúpení, neprichádza do úvahy, aby súd vo výroku rozhodnutia neurčil túto zmluvnú podmienku za neprijateľnú. Takéto vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky má význam iba za toho predpokladu, ak by túto neprijateľnú zmluvnú podmienku bol dojednal priamo navrhovateľ a malo by to význam v tom smere, aby ju v ďalšom vo svojich zmluvách nepoužíval, preto argumentácia navrhovateľa v odvolaní proti tejto časti rozsudku je dôvodná.

Vzhľadom na vyššie uvedené, bolo nevyhnutým, aby odvolací súd v tejto časti, v ktorej súd prvého stupňa určil, že uvedené zmluvné podmienky sú neplatné z dôvodu ich neprijateľnosti, napadnutý rozsudok zrušil § 221 ods. 1 písm. i) O.s.p..

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Súd prvého stupňa o náhrade trov konania správne rozhodol s prihliadnutým na čiastočný úspech účastníkov, pomer čistého úspechu navrhovateľa a odporkyni bol pritom po zaokrúhlení 49%, preto bolo dôvodným rozhodnúť, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

V odvolacom konaní mal navrhovateľ čiastočný úspech v časti vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ktorú však prvostupňový súd vyslovil bez návrhu, preto treba konštatovať, že úspešná bola odporkyňa, ktorá si však náhradu trov konania v odvolacom konaní neuplatnila, preto jej nebola odvolacím súdom priznaná. (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.